

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

13 septembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Aplicarea regimurilor de securitate socială – Lucrători migranți – Stabilirea legislației aplicabile – Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 – Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) – Persoană care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre – Persoană angajată într-un stat membru și care desfășoară o parte din activitatea sa în statul membru în care are reședința”

În cauza C-570/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), prin decizia din 30 octombrie 2015, primită de Curte la 5 noiembrie 2015, în procedura

X

împotriva

Staatssecretaris van Financiën,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul L. Bay Larsen (raportor), președinte de cameră, domnii M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 decembrie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru X, de A. B. Bongers, belastingadviseur;
- pentru guvernul neerlandez, de M. Bulterman și de M. Noort, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și de L. Van den Broeck, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de D. Martin și de M. van Beek, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: neerlandeza.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 martie 2017,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 alineatul (2) litera (a) și a articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 7), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 (JO 2008, L 177, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între X, pe de o parte, și Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru finanțe), pe de altă parte, în legătură cu o decizie de impunere privind plata impozitului pe venit și a contribuțiilor de asigurări sociale.

Cadrul juridic

- 3 Articolul 13 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 14c și 14f, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se află sub incidența legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă își are domiciliul pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul la care persoana este încadrată își are sediul social sau adresa pe teritoriul altui stat membru;

[...]”

- 4 Articolul 14 din acest regulament prevede:

„Regula enunțată la articolul 13 alineatul (2) litera (a) se aplică sub rezerva următoarelor excepții și circumstanțe:

[...]

(2) legislația aplicabilă unei persoane care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau mai multe state membre se stabilește după cum urmează:

[...]

(b) persoana, alta decât cele prevăzute la litera (a), se supune:

(i) legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința, dacă își desfășoară activitatea parțial pe acel teritoriu sau dacă aparține mai multor întreprinderi sau mai multor angajatori care își au sediul social pe teritoriul unor state membre diferite;

- (ii) legislației statului membru unde se află sediul întreprinderii sau angajatorului pentru care l-a încadrat în muncă, dacă nu are reședința pe teritoriul niciunuia dintre statele membre unde își desfășoară activitatea

[...]”

- 5 Articolul 14a alineatul (2) din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„persoana care desfășoară în mod obișnuit o activitate independentă pe teritoriul a două sau mai multe state membre se supune legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința dacă desfășoară o parte a activității sale pe teritoriul aceluia stat membru [...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 6 În cursul anului 2009, X, un resortisant neerlandez cu reședința în Belgia a lucrat 1 872 de ore la un angajator stabilit în Țările de Jos, în calitate de administrator de cont și responsabil cu relațiile de telecomunicații.
- 7 Din cele 1 872 de ore de muncă, el a prestat în Belgia un număr de 121 de ore, ceea ce reprezintă aproximativ 6,5 % din timpul său de lucru total din acel an. Acestea reprezentau 17 ore destinate vizitelor la clienți și 104 ore lucrate la domiciliu. Aceste activități nu s-au desfășurat în urma unei scheme de lucru stabilite, iar contractul de muncă nu prevedea nicio prestație în Belgia.
- 8 Celelalte activități desfășurate de X pentru angajatorul său în cursul anului 2009, reprezentând 1 751 de ore, au fost efectuate în Țările de Jos, fie la birourile întreprinderii, fie la potențialii clienți.
- 9 Litigiul dintre X și secretarul de stat pentru finanțe privește calculul impozitului pe venit și a contribuțiilor la asigurările sociale aferente exercițiului 2009.
- 10 Fiind sesizat cu o cale de atac formulată împotriva hotărârii pronunțate de Rechtbank Zeeland-West-Brabant (Tribunalul din Zeeland-West-Brabant, Țările de Jos), Gerechtshof's-Hertogenbosch (Curtea de Apel din Hertogenbosch, Țările de Jos), a statuat că, în cursul anului 2009, X a desfășurat numai activități strict ocazionale în Belgia. Această instanță a reținut că respectivele activități nu trebuiau să fie luate în considerare pentru stabilirea legislației aplicabile în materie de securitate socială și că, în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, pentru exercițiul 2009 era aplicabilă exclusiv legislația neerlandeză.
- 11 Împotriva acestei decizii, X a formulat recurs la instanța de trimitere.
- 12 În acest context, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Care este criteriul sau care sunt criteriile pe baza cărora se stabilește legislația aplicabilă în conformitate cu Regulamentul nr. 1408/71 în cazul unui lucrător cu reședința în Belgia, care desfășoară cea mai mare parte a activității sale în Țările de Jos și care, în plus, desfășoară 6,5 % din activitățile prestate în anul respectiv în Belgia, la domiciliul său sau la client, fără ca această proporție să corespundă unei scheme de lucru stabilite și fără să se fi încheiat o convenție cu angajatorul privind desfășurarea activității în Belgia?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 13 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o persoană precum cea în discuție în litigiul principal, care desfășoară o activitate salariată pentru un angajator stabilit pe teritoriul unui stat membru și care are reședința în alt stat membru pe teritoriul căruia a desfășurat, în decursul anului, o parte din această activitate salariată reprezentând 6,5% din orele de muncă, fără ca aceasta să fi făcut obiectul unui acord prealabil cu angajatorul său, trebuie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre, în sensul acestei dispoziții.
- 14 În această privință, trebuie amintit că dispozițiile titlului II din Regulamentul nr. 1408/71, din care face parte articolul 14 alineatul (2), constituie, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, un sistem complet și uniform de norme privind conflictul de legi, al cărui scop este să supună lucrătorii care se deplasează în interiorul Uniunii Europene regimului de securitate socială al unui singur stat membru, astfel încât să se evite suprapunerea legislațiilor naționale aplicabile și complicațiile care ar putea rezulta din această situație (Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 15 În acest scop, articolul 13 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 consacră principii potrivit căruia persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă are domiciliul pe teritoriul altui stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 30).
- 16 Acest principiu a fost însă formulat „[s]ub rezerva articolelor 14-17” din Regulamentul nr. 1408/71. Astfel, în anumite situații specifice, aplicarea pură și simplă a regulii generale prevăzute la articolul 13 alineatul (2) litera (a) din acest regulament ar risca să nu elimine, ci, dimpotrivă, să creeze, atât pentru lucrător, cât și pentru angajator și pentru organismele de securitate socială, complicații administrative care ar putea avea ca efect împiedicarea exercitării liberei circulații a persoanelor vizate de regulamentul respectiv (Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 31).
- 17 Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că persoana care desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre se supune legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința dacă desfășoară o parte a activității sale pe acel teritoriu.
- 18 Rezultă din această dispoziție, care derogă de la regula generală a legăturii cu statul membru de angajare, că aplicarea sa este subordonată condiției ca persoana interesată să desfășoare în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre.
- 19 Or, o astfel de cerință presupune ca persoana vizată să desfășoare în mod obișnuit activități semnificative pe teritoriul a două sau a mai multe state membre (a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 martie 2000, Banks și alții, C-178/97, EU:C:2000:169, punctul 25).
- 20 În această privință, împrejurarea că persoana respectivă desfășoară activități numai în mod ocazional pe teritoriul unui stat membru nu poate fi luată în considerare în vederea aplicării articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71.
- 21 Pentru a aprecia dacă trebuie să se considere că o persoană desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre ori, dimpotrivă, dacă este vorba despre activități repartizate pe teritoriul mai multor state membre numai punctual, trebuie avute în vedere, în special, durata perioadelor de activitate și natura muncii salariate astfel cum sunt definite în actele

contractuale, precum și, dacă este cazul, caracterul real al activităților desfășurate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 1973, Hakenberg, 13/73, EU:C:1973:92, punctul 20, precum și Hotărârea din 4 octombrie 2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, punctul 44).

- 22 În ceea ce privește aprecierea caracterului obișnuit și semnificativ al activităților desfășurate pe teritoriul a două sau a mai multe state membre, trebuie arătat că, în Hotărârea din 16 februarie 1995, Calle Grenzshop Andresen (C-425/93, EU:C:1995:37), Curtea a statuat că situația unui lucrător având reședința într-un stat membru și angajat la o întreprindere cu sediul într-un alt stat membru și care, în cadrul acestui raport de muncă, desfășoară în mod regulat o parte din activitatea sa, până la 10 ore pe săptămână, în statul membru de reședință intră în domeniul de aplicare al articolului 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71.
- 23 Curtea a reținut de asemenea că o persoană care desfășoară o activitate independentă aproximativ jumătate din timp pe teritoriul statului membru în care are reședința și jumătate din timp pe teritoriul unui alt stat membru trebuie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate independentă pe teritoriul a două state membre, în sensul articolului 14a din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 octombrie 1993, Zinnecker, C-121/92, EU:C:1993:840, punctele 15-18).
- 24 Din decizia de trimitere reiese că, în speță, contractul de muncă în discuție în litigiul principal nu prevede că X ar desfășura prestații pe teritoriul statului membru în care are reședința. În plus, din totalul orelor de lucru efectuate de persoana interesată în anul în cauză, acesta nu ar fi efectuat decât aproximativ 6,5 % din ore în acest stat membru, în principal la domiciliu.
- 25 În astfel de împrejurări, nu se poate considera că o persoană precum cea în discuție în litigiul principal desfășoară în mod obișnuit activități semnificative pe teritoriul statului membru în care are reședința.
- 26 O astfel de constatare este în concordanță cu sistemul de reglementare a conflictului de legi prevăzut de dispozițiile din cadrul titlului II al Regulamentului nr. 1408/71.
- 27 Astfel, după cum reiese din articolul 13 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, nu trebuie să se deroge de la regula generală a legăturii cu statul membru de angajare decât în situații speciale, care fac ca un alt punct de legătură să se dovedească mai adecvat.
- 28 Or, a admite că se poate justifica aplicarea articolului 14 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71 prin faptul că, din totalul orelor de lucru pe care le-a efectuat într-un an în favoarea angajatorului său pe teritoriul unui stat membru, o persoană a efectuat numai 6,5 % din acestea pe teritoriul unui alt stat membru, care este cel în care are reședința, fără ca acesta să fi făcut obiectul unui acord prealabil cu angajatorul respectiv, ar fi de natură, pe de o parte, să contravină caracterului derogatoriu al legăturii cu statul membru de reședință și, pe de altă parte, ar crea riscul de eludare a normelor privind conflictul de legi enunțate în titlul II din acest regulament, după cum a arătat avocatul general la punctul 29 din concluzii.
- 29 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o persoană precum cea în discuție în litigiul principal, care desfășoară o activitate salariată pentru un angajator stabilit pe teritoriul unui stat membru și care are reședința în alt stat membru pe teritoriul căruia a desfășurat, în cursul anului încheiat, o parte din această activitate salariată reprezentând 6,5 % din orele de muncă, fără ca aceasta să fi făcut obiectul unui acord prealabil cu angajatorul său, nu trebuie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre, în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 14 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008, trebuie interpretat în sensul că o persoană precum cea în discuție în litigiul principal, care desfășoară o activitate salariată pentru un angajator stabilit pe teritoriul unui stat membru și care are reședința în alt stat membru pe teritoriul căruia a desfășurat, în cursul anului încheiat, o parte din această activitate salariată reprezentând 6,5 % din orele de muncă, fără ca aceasta să fi făcut obiectul unui acord prealabil cu angajatorul său, nu trebuie considerată că desfășoară în mod obișnuit o activitate salariată pe teritoriul a două sau a mai multe state membre, în sensul acestei dispoziții.

Semnături